

Decyzja
Prezydium KK
nr 196/20

ws. opinii o projekcie rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadania statutu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” negatywnie opiniuje projekt rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadania statutu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych.

Przesłany do zaopiniowania projekt rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadania statutu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych, zwany dalej „projektem rozporządzenia”, przewiduje zastąpienie obecnego statutu Zakładu ustalonego na mocy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 stycznia 2011 r. nowym statutem Zakładu.

W porównaniu do obecnego statutu Zakładu projekt rozporządzenia zakłada wprowadzenie następujących zmian: 1) rezygnację z określania w statucie komórek organizacyjnych Centrali Zakładu na rzecz ogólnego i jedynie przykładowego wskazania obszarów, które mają być realizowane przez komórki organizacyjne centrali oraz przeniesienie kompetencji do określenia komórek organizacyjnych Zakładu w regulaminie organizacyjnym Zakładu wydawanym przez Prezesa ZUS, 2) likwidację Biura Rady Nadzorczej Zakładu zapewniającego obsługę techniczno-organizacyjną prac Rady Nadzorczej 3) wprowadzenie centrów stanowiących nową kategorię terenowych jednostek organizacyjnych Zakładu.

Propozycje zawarte w projekcie rozporządzenia wpisują w trwający już od wielu lat proces stopniowego obniżania rangi aktu jakim jest statut Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z delegacją zawartą w art. 74 ust. 5 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w statucie Zakładu powinny zostać określone w szczególności struktura organizacyjna Zakładu, zakres rzeczowy działania centrali i terenowych jednostek organizacyjnych Zakładu, tryb funkcjonowania i kompetencje organów Zakładu. W wersji zaproponowanej w projekcie zdecydowana większość postanowień statutu Zakładu zawiera odesłania do norm ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych bądź powtórzenie jej przepisów. Realizacja delegacji

ustawowej w proponowanej w projekcie rozporządzenia nowej wersji statutu Zakładu poza postanowieniami o charakterze wyłącznie informacyjnym sprowadza się w istocie rzeczy wyłącznie do ustanowienia podstawy dla Prezesa Zakładu do udzielenia pełnomocnictw dla pracowników Zakładu do reprezentowania Zakładu i wydawania w jego imieniu decyzji oraz określeniu kategorii terenowych jednostek organizacyjnych ZUS. Projekt rozporządzenia zakłada przeniesienie ciężaru określenia struktury organizacyjnej Zakładu na regulamin organizacyjny Zakładu wydawany jednoosobowo przez Prezesa Zakładu na podstawie *nota bene* upoważnienia zawartego w § 2 ust. 3 pkt 2 statutu Zakładu. Oznacza to znaczące ograniczenie kompetencji Ministra Rodziny i Polityki Społecznej, który określał do tej pory przynajmniej niektóre elementy struktury organizacyjnej Zakładu w statucie Zakładu nadawanym w drodze rozporządzenia.

Duże kontrowersje wywołuje też druga z zaproponowanych w projekcie rozporządzenia zmian. Zgodnie z § 4 ust. 2 obecnie obowiązującego statutu Zakładu obsługę techniczno-organizacyjną prac Rady Nadzorczej Zakładu wykonuje Biuro Rady Nadzorczej. Jednocześnie Biuro Rady Nadzorczej zostało wymienione w § 5 pkt 31 aktualnego statutu wśród komórek organizacyjnych wchodzących w skład Centrali ZUS. W projekcie rozporządzenia proponuje się wykreślenie ze statutu Zakładu obu przepisów (co jest zgodne z przyjętym założeniem, że nowy statut nie będzie wyliczał komórek organizacyjnych centrali Zakładu), przy czym w § 4 projektu nowego statutu Rada Nadzorcza nie została wymieniona wśród organów Zakładu (czyli Prezesa i Zarządu), które realizować będą swoje zadania przy pomocy m.in. komórek organizacyjnych centrali. Zamiar likwidacji Biura Rady Nadzorczej znajduje zresztą odzwierciedlenie w uzasadnieniu do projektu rozporządzenia, w którym trafnie zwraca się uwagę na negatywne konsekwencje wprowadzenia nowego statutu Zakładu, w tym sprzeczność propozycji likwidacji Biura Rady Nadzorczej z brzmieniem § 4 ust. 3 pkt 5 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie trybu zgłaszania kandydatów na członków Rady Nadzorczej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, regulaminu Rady Nadzorczej i zasad wynagradzania jej członków (Dz. U. Nr 164, poz. 1167), zgodnie z którym do zadań przewodniczącego Rady należy m.in. sprawowanie nadzoru merytorycznego nad działalnością Biura Rady. Za zachowaniem w strukturze organizacyjnej centrali Zakładu Biura Rady Nadzorczej, bądź co najmniej zagwarantowaniem w nowym statucie, że Rada Nadzorcza będzie realizować zadania za pomocą wyodrębnionej komórki organizacyjnej centrali Zakładu przemawiają zarówno zadania realizowane przez ten organ jak i jego charakter. Rada Nadzorcza jest organem o charakterze nadzorczo-kontrolnym Zakładu, do którego zadań, zgodnie z art. 75 ust. 2 ustawy z dnia 13 października

1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 300, z późn. zm.) należy m.in.: 1) uchwalanie regulaminu działania Zarządu Zakładu, 2) ustalanie wynagrodzenia członków Zarządu, z wyłączeniem Prezesa Zakładu, 3) okresowa ocena pracy Zarządu; 4) zatwierdzanie projektu rocznego planu finansowego Zakładu i sprawozdania z jego wykonania, a także rocznego sprawozdania z działalności Zakładu, 5) opiniowanie projektów planów finansowych FUS i FRD oraz sprawozdań z ich wykonania czy 6) wybór biegłego rewidenta wykonującego badanie rocznego sprawozdania finansowego Zakładu, FUS i FRD. Trudno wyobrazić sobie aby obsługa techniczno-organizacyjna zadań Rady Nadzorczej, które zawierają w sobie w mniejszej lub większej mierze ocenę pracy pozostałych organów Zakładu została powierzona osobom lub komórkom organizacyjnym Zakładu, które na co dzień zajmują się obsługą zadań realizowanych przez Prezesa i Zarząd Zakładu. Projekt rozporządzenia nie uwzględnia również specyfiki Rady Nadzorczej wynikającej ze sposobu ukształtowania jej składu. Rada Nadzorcza jest organem kolegialnym składającym się z osób reprezentujących cztery środowiska zaangażowane w funkcjonowanie systemu ubezpieczeń społecznych tj. przedstawiceli administracji rządowej, reprezentatywnych organizacji pracodawców, reprezentatywnych central związkowych oraz ogólnokrajowej organizacji emerytów i rencistów. W Radzie Nadzorczej Zakładu odbywa się nieustanny dialog społeczny dotyczący ubezpieczeń społecznych pomiędzy przedstawicielami tych czterech środowisk, który wymaga pozostawania w stałym kontakcie z członkami Rady również w okresie pomiędzy posiedzeniami tego organu.

Pozostałe zmiany w statucie Zakładu zaproponowane w projekcie rozporządzenia zmierzają do zwiększenia elastyczności struktury organizacyjnej Zakładu i mogą być odbierane jako mające na celu usprawnienie pracy Zakładu, poprawę jakości usług świadczonych przez Zakład, zwiększenie efektywności zadań realizowanych przez Zakład i przygotowanie Zakładu do nowych wyzwań. W tym kontekście warto pamiętać o tym, że gwarantem wysokiej jakości usług świadczonych przez ZUS a także realizacji nowych strategicznych projektów rządowych są także doświadczeni i legitymujący się wysokimi kwalifikacjami pracownicy tej zatrudniającej ponad 46 tysięcy osób wielce zasłużonej instytucji. Pracownicy Zakładu wielokrotnie udowadniali, że sukcesy jakie odnosił Zakład we wdrażaniu licznych w ostatnich latach reform społecznych nie byłyby możliwe bez ich zaangażowania i ofiarności. W tym kontekście niepokoją wielokrotnie powtarzane w uzasadnieniu do projektu rozporządzenia słowa o konieczności zwiększania przez ZUS efektywności realizacji zadań i o realizowaniu przez tę instytucję nowych wyzwań i strategicznych projektów przy jednoczesnym niezwiększaniu nakładów na działalność Zakładu a nawet konieczności

redukcji kosztów jego funkcjonowania. Należy mieć nadzieję, że nie oznaczają one, że zmiany organizacyjne zaproponowane w projekcie rozporządzenia wywołają skutek w postaci redukcji zatrudnienia lub pogorszenia warunków pracy i wynagradzania pracowników Zakładu.

Gdańsk, 21 grudnia 2020 r.

Prezydium KK
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek